

QVÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPVATIONIBVS

MANE DISCVTIENDA IN SCHOLIS MEDICORVM,

die Iouis xv. Februarij.

M. GVILLELMO PETIT, Doctore Medico, Præfide.

Est-ne infantulis inminente dentitionis tempore lac recens oggerendum?

I.

QVID QVID lunari circulo & sinu infimi cœli comprehenditur, seu in intestinis & visceribus terræ abditum sit, seu superficiem ipsius gradiendo metiatur, aut rependo serpendoque terat, seu per aërem alarum remigio iuehatur, seu aquas natan- do sulcet, mutationum vicissitudines experitur, *πᾶντα αὐτὸ ἐκ κινήσεως ἐστὶν, ὃ ῥιγεται, ὃ φέρεται, ὃ ὀρεῖται*: alia generantur alia pessum eunt, ac corrumpuntur, ipsa marmora fatiscunt, ipsum æs cum titulis incisis fuga temporum conficit. Quamvis Natura non ignoret legem hanc quam cunctis rebus constantissimè affixit, nihilò secius toto fertur studio ad immor- talitatem consequendam, non alimentis quidem aut medicamentis, verùm beneficio generationis quâ nascentibus in locum pereuntium surrogatis, quæcumque mortali conditione generata sunt, immutabilem aliquam æternitatem indispiscuntur. *ἀθάνατον δὲ οὐδὲν ἐστὶν ἄλλοις ἢ τοῖς θεοῖς*. Vis animæ pulcherrima omnium facillè princeps, perfectæ- tum animantium inquilina, quæ tota in sobole laborat meliùs si vnicâ, deterius atque infœliciùs si geminâ aut multiplici; dici non potest nec æstimari satis quantâ curâ, sol- licitudine, prudentiâ ad conservationem fœtus humani in aluo materna incumbit; vt primum ex vtriusque generantis seminio architectata est, vestit eum duplici mem- brana validissima, & quâ potest securitatem præstat, humentis balnei in quo natat temperamento calorem ipsius mulcet, ac per arteriarum fistulas, propter partium spirabilium otium, aërem ad refrigerium infundit, & cum alimoniam per os necessa- riam suggerere nequeat, aliò conuertit industriam, alitque sanguine defœcatissimo, qui coris instar viuifici stillat è matrice in placentam, ibique numerum perfectionis suæ indeptus, in fœtum per vascula propria, nulla anastomosi cum matris coeuntia sensum prolabitur, singulas ejus partes rigat, & caloris natui jam tum in istis vitæ cunis ad interitum properantis intertrimenta resarcit; prima quæ vitam dedit hora carpsit; sic inclusus inuolucris & circumseptus, quiescens alternis atque vigilans, satis men- sium plerumque nouem, infrequentius decem exigit, post vberiore cibum ac liber- tatem spirandi ampliorem anquirens, molitur exitum, ac tandem ex illo suo quasi car- cere victor erumpit; nec tamen jam expeditus vteri repagulis, idcirco genus alimenti sui mutat, colore tantum non substantiâ differt, nam admirabili Naturæ industria san- guis ille ipse *δὲ τῆς αἵματος ἐκείνου πνεύματος* alendo fœtui conuectus, in vbera per venam Epigastricam & mamillariam quæ in musculo recto *ἀναστροφῆται* migrat, & inibi purpura sua exutus & candore tinctus in pupi alimentum cedit.

II.

HOMINI vitæ cibique legem Natura imposuit, & quoniam sanctius animal est mentisq; capacius altæ, ei in cætera dominari attributum; non omnia ta- men sustentandæ ipsius vitæ idonea. Moles illa incerta elementorum ex quibus con- creuit, non potest rebus quibusuis in integrum restitui, nec ignis ille intestinus qui viuendi & moriendi vices affert, promiscuis passimque se se offerentibus pascitur:

illa fati vis quæ ineluctabilem interitus necessitatem omnibus imponit nascentibus, non quouis edulio aut refringi, aut inhiberi potest. Quod bonum atque vtile est reliquis animantibus, ei non perarq̃ue succedit; alia etiam pituosi, alia biliosi, alia melancholici exigunt: quin temperamentorum, ætatum, climatum, regionum, consuetudinis varia & multiplex diuersitas, diuersa quoque postulat alimenta, in quæ natus calor vim quidem exerit suam, at ipsa subinde vices ei reponunt, & in agentem partem virtutis incumbunt. Postquam factus ex vteri latebris in lucem prodiit, nihil ad eum nutricandum lacte excellentius, & naturæ ipsius accommodatius, dummodo non sit ab externo rumine adscititium, sed ex ipsa matre, quæ genuit, expressum: omni senectute reprehensionis matres illæ castigandæ veniunt, quæ, abdicatis quos natura dedit affectibus, educationem liberorum delegant adhibitis & pretio conductis nutricibus, ne studium, cura & labor alendæ prolis, quidquam de flore ætatis ac venustate formæ fluxâ & momentaneâ delibet; Quæ vtero factum gessauit, in vitam editum sinu brachiorumque complexu & fouere & tueri debet, ac statim primisq̃ue ad partu diebus lacti illi hauriendum cæ suis mammis porrigere; quod non modo *ἐν τῷ στήθει*, sed etiam *ἐν τοῖς ὤμους* atque auertruncum multorum morborum quos solent procreare fordes facculente in intestinorum sinibus collectæ, dum in vtero coercetur; hinc ægrimoniam omnigenam quæ plures merent, & fœdæ venenatæque variolarum pustulæ quibus delibetula puerorum corpora infestantur: ea propter Natura cunctis animantibus viuiparilacindidit, fœminæ autem duas mamillas, vt si fortè gemellos pariat, illis educandis gemino quasi lacticinij fonte exuberet. At verò si matrem hoc caritatis vadimonium & nutriendi munus deferere cogat ratio aliqua inuælitudinis, deligenda nutrix moribus honestis, temperamento, quatenus fieri potest, puerperæ congruente, cui vltus nec vini nec Veneris omnino interdicitur; maticis incensæ furor mentem sequioris sexus sæpe in errorem ac delirium rapit, viscera flagrantia accendit ac temperamentum labefactat, nisi tempestatem ardoris huiusmodi Dea illa *φρονιμὸς δὲς* compescat, cui tamen quotidie operari & litare, continentiæ, munerisque suscepti ratio non permittit.

III.

MAGNA est & prope incredibilis ad tuendam sanitudinem profligandisque morbos lactis vitia: veteres blandioribus destituti cathartics, hoc amuletum molle placidumque ægris propinabant, quo humores noxios non tantum lenirent, sed & facilius expurgarent. Dysentericis quorum mesenterium ipsaque intestina ardore immo medico conflabant, & diris ulceribus lacinata excarnificata que in gangrenâ dissimulâ adducuntur, misericordie subleuat & ab ea labe omnium pessimâ plerumque vindictabilis intemperie feruens quæ in junioribus & ἀκατέστητος ὁ σπασμὸς quod in senibus acerbissima hæc vermina fuscitat, emollitur huiusmodi remedio, emendatur, ac persepe malignitatem suam exuere cogitur. Phtisici quorum laxum & σπασμωδὸς parenchyma pulmonum vlcere putido fordescit, aut sensim prope sine sensu humidum sui arefactione carpitur, & sæpe præstat, salubriorque est eis, quam in tabiano quodam monte auram excipere siccior: nec his medendi finibus succi huius salubritas terminatur: si quem cathartici vehementioris porio tantopere incescit, vt sua acritudine nervos concuellar, aut si quo toxico stomachi fibræ irritatæ vomitus excitent periculosos, non est aduersus hæc maleficia medicamentum lacte præsentius, sedat istiusmodi tumultus, tempestates compescit, tranquillitatem velut quoddam salutare fidus reducit; majus quid his omnibus adimplet, quem vides exlucum, ac prope in ossæam formam instar scheleti redactum, cujus oculi in occipitum defossi cœlum intueri vix queunt, vmbilicus spinæ lumbisq; affixus, vultus denique lurida macie confectus obuium quemuis absterret, eo rore pededentim persusus reficitur, quas ediderat strages aut inueterata febris hectica aut ingens ventris profluvium, refarscit, cuticulæ natium colorem restituit, sacrosi totum corpus instaurat; denique miser ille ex infirmi νοσηλευτικῆς & tilicernio in εὐδελίῃ emergit, & quasi à morte ad vitam postliminio reuocatur. In lacte sunt hæc omnia, tamen quod crudum, potentiss

purgat; quod *ἰσχυρὸν*, cicutat inhibetque magis humorum feritatem atque inpetum, ac facilius ventriculi virtute digeritur. Optimum omnium asininum, *νεπθολομπερὲς*, innoxium capiti vel etiam cum doloribus angunt, sero abundat, sordes viscerum exterminat, eorumque siccitatem coercescēt & æstum attemperat, quod bubulum, alendis reparandisque partibus malè affectis præstantius, substantia est spissioris. Medio modo se habet caprinum utriusque extremi particeps. Lacte in vicem cujusvis alimenti facilliter vi licet, si prius sacchari aut salis modici aspersione conditur: prodest potissimum bubulo admiscere quartam portionem aquæ hordeaceæ, ut solutior ei sit ex alio *διεξοδος*, ac venas permeans limo suo superfluo non occupet; cum alendo minus compar, adijci potest panis aut solitarius, aut eo intinctus, ova quoque sorbilia quæ virtuti ipsius actionique nihil detrahunt. Qui farinam lacti miscent quamvis recoccam & puliculam hanc puerulis, ut probam administrant, grauer falluntur, nihil in ista ætacula isto cibo grauius incubat illorum stomacho, nihil magis venarum meatus oblimat cruditate quæ ingenerat; multo sapientiores antiqui quorum ratio nutricandi infantis diuersa fuit: ab hinc annis centum & sexaginta circiter iamdudum antiquandus, vitio matrum *παραγωγὴ* laborantium. Sunt quæ propter rei familiaris angustiam, ut duræ vrgentique egestati prospiciant, labores & vitæ studia aliò diuertere coguntur, & in locum genuini alimenti escam hanc *ἄζυμον* missillis obtrudunt.

I V.

VITAM nemo acciperet si daretur scientibus; dici vix potest quas molestias & tædia in sinu suo circumferat. Verè militis est sine missione pugna: & cum Natura diuersitate gaudeat, eadem res obiecta perpetuò sine vlla varietate voluptatem huiusmodi expungunt. Vix in vtero parentis homo conformatus est, cum jam tum agmine morborum conferto, non suis modo, sed matris quoque ægitionis oppugnatur: ex eo ergastulo humi non abjicitur sine ingenti conatu in quo plerumque aut vitæ iacturam facit, aut membris interdum distorquetur, amittitque harmoniam ac conformitatem quam eorum usus exigit. Postquam inde erupit, non ideo dolorum incommodorumque vacatione potitur; vix cælum oculis haurit, vix spiritum cæli ducere cepit, cum ei noua ingruunt vndique morborum offeudicula. More institutoque veterum receptum erat, nomen pueris non prius indere, quam prima à natali septimana effluxisset, ne ceremoniæ nominalium frustra cederent, infantulis ante id tempus fato fungentibus; at ille in diem multò vltiorem prorogandæ fuerant. cum in posterum non leuioribus periculis conflictentur: primis enim vitæ mensibus tum propter aëris insoliti haurtum, tum propter summam virium contentionem quæ in partu simul cum matribus eluctati sunt, in cessit illos magna corporis debilitas; accedunt crebri vomitus, naufragante stomacho, tussis pulmones eorum tenellos quatit, vigilie, insomnia, pauciores cerebri substantiam imbecillitate sua satis titubantem percellunt, de quibus tamen quæri non posse videntur, aut saltem vagitu prodere dolore suum, osculo palatoque viceribus diris ac vocem frustrantibus inieffo. Et certè hæc mala vtcumque mulceret suavis canor parentis modularè psallentis, nisi aures eorum sordibus humorum obstructæ vocem pene omnem excluderent. Toto hoc tempore Naturæ consulto fit ne dentiant, quoniam id eis in graue incommodum videret, nec sine acerbissimis dolorum cruciatibus *ὀδοντοφυσίαν* tolerarent; at septimo post aut octauo mente circiter, quo tempore masculicæ vires ipsis vtcumque adoleuerunt, dentes quibus postmodum carere nequeunt, è suis alucis incipiunt erumpere, sed quanta dolorum accessione, quam noua, quam sena gingivarum lincinatione totiusque corporis tormento; nulla re, non cantu, non blanditiis, non gesticalationibus, non cuniarum oscillatione, lectulinc penilis agitatione recreantur, sentiunt enim acrimoniam doloris vehementiorem quam faceret palus in carnem viuam adactus, hinc in illis morbi non vno impetu grassantes oboriuntur, viscerum dyscrasia, freuens alui proluuius, febrium æstus, conuulsioncs, nec deest Epilepsia, nec mors per sæpe abest, quo tempore Natura propagandæ vitæ instrumenta cadere nititur: dum hæc symptomata persistunt matrum est prudentium puerulos

dixit congruente commodaque curare, lac non nisi moderatè ac parvè horisque ne-
cessarijs suggerere, alioqui ordinaria quantitate administratum facili in corruptionem
evaderet, istaque augeret mala quæ tandem è medio tollerent eos quorum salutem om-
ni studio & cura tueri debent; hinc temperantiæ colendæ locum in omni alimentorum
genere omnique ætate esse percommodum nemo ibit inficias. Absit ab homine pars
vitæ maxima occupata explendis latrantibus ventriculi hyrris, farcendo distendendo-
que abdomini, neque enim vivit ut edat, sed edit ut vivat necessitate naturæ quasi tor-
mento coactus, non gultu ventrique importunitate compulsus, exporiseceç ðñ πρὸς τῷ

αὐτῶν τοῦτο ἐπ' αὐτῶν, ἐκείνος ἔχει πένθος καὶ τὴν καλὴν νομίαν, ἀλλὰ εὖ βίβει καὶ ποιεῖ.

V.

VT comoda aptaque alimentorum præscriptio & administratio fiat, necessarium temperamenti ratio habenda, quod quidem si primarum qualitarum æquis libratum momentis, fouetur & conseruatur consimilibus alimoniæ suggestionibus; quod verò tam moderata crassi excidit, sæpe emendatur & quam proximè ad eam vñ contrariorum reuocatur. Nec omittenda consideratio ætatum ac tempestatum quæ cum magno varioque discrimine inter se dissident, diuersis quoque diæta genere, quandiu durant, vtendum monent. Inter hæc suo pondere venit æstimanda consuetudo alterius naturæ genius, vt propemodum præstare videatur vitam tollere quàm eam longo temporis vñ confirmatam: tamen nequis persuasum habeat tanta virtute instructam esse, vt possit venena in alimenta conuertere; non sic mansuescunt aconita, vt victi sustineant, nec rerum naturæ tam facile mutantur vt in contrarium transcant. Virtutes quæ sunt illustria mentis ac voluntatis ornamenta, itémque vitia ejus opprobria, si primis vitæ incunabilis nobis indita forent nec aduenirent extrinsecus *ἐκ τῆς διαίτης καὶ ἐκ τῆς ἡλικίας*, necessitate fati istius omnes boni vel mali nasceremur, non esset soluta nobis ac libera recte perperamue agendi voluntas, *ὅθεν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἀποκλίνειν ἐκ τῆς*, Omnes tempestatum vicissitudines, climatum, ipsius aëris, & æquarum mutationes, non leui nos impetu lacessunt, nec infrequentius morbos inuehunt quam alimentorum varietas, quò fit vt cum insuenimus alicui ciborum generi quamquam minus probò, ei nobis acquiescendum, majusque est ex assuetudine lucrum quam ex peccato dampnum, & si quando lex medica victus mutationem jubet, ea non nisi cautè admodum, circumspectè, & sensim, non *ἐξαπνέον*, non imminente, non incumbente ægritudine, verùm in firma robustaque valetudine administranda est. Inter tot tantaque consuetudinis comoda & discrimina grauesce mutationum casus, quis audeat lac nouum atque insolens præscribere populo cum dentes eunt erumpunt? Iam diu illi inoleuit vñ lactis ejus quod à partu primulum hausit: toto dentitionis ineruallo non est exfors grauissimam ægritudinum quæ vñdique in eum misèrè insiliunt, quarum vim atque impetum non mediocriter intenderet ista innouatio, nec ager præ infirmitate sustinere posset. Qui recentioris lactis succu autumant dentitionem accelerari, falsi sunt, eo morbi celerius quæ dentes ingenerantur, tum quia ex aliena peregrinaque matre exprimitur, tum quia sero abundat plurimum quod humores conturbat eorumque magnam vim in alium propellit, hinc plerumque exoritur efferrum ventris profluvium, cui infanti etsi quandoque diutius repugnent, tamen incidunt in maciem larualet: quæ fracti victique tandem interitum succumbunt: stirpes quomodo in solum lætius translata, sæpe intemoriuntur; simile factum pueros manet quous si pascas eodem lacte, incrementa virium manifesta allument, instarque arundinum nodos roboris certo mensium spatio induent, quibus firmius injuriis malorum aduentitiis resistent, melius adolescant, citiusque ac feliciter deuantent. At verò si in succum illum primum ipsi connaturalem & saluberrimum alius successest, rit, majorem in modum infirmabuntur, eorumque salus & vita in vltimum discrimen mittetur.

Non est ergo infantulis imminente dentitionis tempore lac rectius oggerendum.
Afferebat Lutetiae IACOBVS DE BOVRGES, Parifinus,
A. R. S. H. M. DC. LXIII